

VERSELŐ JÁSZOK ÉS KUNOK

Az én anyám

Jurták itt maradt ósanyja
s mintha a Világ az öléből fakadna,
a farkaskölyköt is megszojtatja.

Ébenhaját az időlúg fehérre marta,
drága gyöngye szúna odva,
fürgé száguldása
egy házkörnyék hossza,
jó kedélyét sírás ostromolja.

Megállása sincs;
asztalunkon éjből szakajtott
friss kenyér párolog,
hajnal ködéből fakasztott
édes tej harmatoz,
lakott hasunk néki kínok gyönyöre,
de nem volna egy panaszszoava se,
ha kap vissza egy jó szót,
– nem kamatot –
a tőkéből egy szikrányit:
csak hangulatot.
Rosszul karolt szösznek
daróc a fonala

s reá csak selyemnek kéne omolnia,
hoggy ragyogjon
mint gyermekkorom szépe!
mit nem hánytorgat
panasszal élénkbe.

S Anyám áldott kezét
a Büntudat nyalja,
mert nékem az a Malom is drága,
amely Öt ereklyévé tapossa. (1971)

Ha kéritek

Toll helyett kapa;
toll helyett mosóteknő;
s ülök rettentő folthalmazon
s gondolkodom.
A kapavas lazít bele múltamba,
emlékeimet a foltnak való
visszaragyogja,
mert nem mind fekete,
nem mind tilalom,
a színesekeket én is elrakom
s ha kéritek: megmutatom. (1978)

Jussom

Nem vagyok a Sors
mostoha gyereke,
de a Jószerencse sem
parolázott velem sose.

Vagyok a Világnak
különös cselédje,
kinek nincs
érdemleges bére.

Jussom azért van,
mert nemcsak úgy lettem,
ott is volt érték
ahol én születtem.

Anyám tekintete enyém
s benne a látás,
s göcsörtös kezemben
juss: a mintázás.

(1991)

Nagy Edit

EMLÉKEINK SUBLÓTJÁBÓL Tiszaörvénytől Perugiáig Juhász István középiskolai tanár életrajza

Amikor szüleim halála után megörököltem a családi irattárat és fotóalbumot, megtaláltam az olasz diplomát, ismét előtérbe került anyai nagybátyám alakja és rejtélyes halála. Nem ismerhettem őt, abban az évben halt meg, amikor én születtem.

Családunkban egyfajta tisztelet övezte alakját. Nemcsak azért, mert negyven évesen, tragikus körülmények között halt meg. A tisztelet a falubeliek részéről személyiségének, nyelvtudásának szólt, – hat nyelven beszélt – mondják ma is a legidősebbek, s az én korosztályomból is néhányan, szüleik elbeszélése nyomán. Példa volt a falu közössége előtt a paraszti sorból való kiemelkedésre. A harmadik egyetemet végzett személy volt az újkori Tiszaörvény történetében (a Juhász családból került ki mérnök és polgári iskolai tanár is). A mi családunkban a két háború közötti időszakban ő jutott leg-

messzebbre. Egyetemet végzett, kezdő tanárként eljutott Olaszországba, Perugiába, ahol akkoriban külföldiek számára létrehozott egyetem működött. Fiatalon, a negyvenes években neves pesti gimnáziumokban tanított.

Amikor a család történetét kutattam, egykori szomszédasszonyunk, és Juhász István sógornője segítette a legenda nyomába szegődni. Mivel erről a nagybátyámról nem maradtak írásos dokumentumaink, az iskolai értesítőket használtam föl a diákevek és a tanári működés tekintetében is.

Röviden szeretném bemutatni a környezetét, ismertetni életrajzi adatait.

Édesanyja, a nagyváni bíró második gyermeke 16 évesen Tiszaörvényre jött férjhez 1908-ban egy gazdálkodóhoz, aki annak idején két osztályt végzett, s bizonyítványa szerint „írni, olvasni, számolni tud”. A fiatalasszony egy évvel később fiúgyermeket szült – az akkori

idők szokása szerint a szülői házban, Nagyivánon. 1915-ben megszületett a leánygyermek, édesanyám. Közben a fiatal családfenntartó katona lett az első világháborúban, az olasz fronton harcolt, 1916-ban hadifogságba esett, s csak 6 év elteltével, 1922-ben térhetett haza Szibériából családjához.

Jólelkű, mélyen vallásos asszony volt az édesanya. Ápolta agyi érelmeszesedésben szenvedő anyósát, tüdőbeteg sógornőjét. Később a saját két gyermeke után négy rokon gyermeket istápol, tanyán lakó testvéreinek gyermekei az elemi iskolát végezték Örvényen, egy-egy unokaöcs pedig a polgárit – Juliska néniüknél lakva.

Tiszafüreden 1913-ban létesült polgári fiúiskola, mely lehetővé tette az örvényi fiataloknak is a továbbtanulást. Ide járt Juhász István 1921–25. között, elismert jó tanuló volt. (Tóth József osztálytárs közlése nyomán)